

Ministerie van Financiën

> Retouradres POSTBUS 20201 2500 EE 's-Gravenhage

Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

**DG Belastingdienst
Concerndirectie IV&D**

Korte Voorhout 7
2511 CW 's-Gravenhage
POSTBUS 20201
2500 EE 's-Gravenhage
www.rijksoverheid.nl/fin

Ons kenmerk
2025-0000471644

Uw brief (kenmerk)

Bijlagen

1. Kamerbrief overstap
kantoorautomatisering
naar M365

Datum 2 oktober 2025
Betreft Afschrift Kamerbrief overstap kantoorautomatisering
naar M365

Geachte voorzitter,

Bijgaand treft u een afschrift van de Kamerbrief inzake de overstap
kantoorautomatisering naar M365 die ik op 2 oktober jl. naar de Tweede Kamer
heb verzonden.

Mede namens de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Hoogachtend,

de staatssecretaris van Financiën -
Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane

Eugène Heijnen

Ministerie van Financiën

> Retouradres POSTBUS 20201 2500 EE 's-Gravenhage

Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**DG Belastingdienst
Concerndirectie IV&D**

Korte Voorhout 7
2511 CW 's-Gravenhage
POSTBUS 20201
2500 EE 's-Gravenhage
www.rijksoverheid.nl/fin

Ons kenmerk
2025-0000472024

Uw brief (kenmerk)

Bijlagen
(geen)

Datum 2 oktober 2025
Betreft Overstap kantoorautomatisering naar M365

Geachte voorzitter,

De Belastingdienst is in 2021 begonnen aan het vervangen van de werkplekken bij de Belastingdienst, Douane en Toeslagen. De Belastingdienst heeft daarvoor de nieuwe werkplek, in de vorm van nieuwe laptops, grotendeels uitgerold met het voornemen om daarbij voor de kantoorautomatisering de overstap te maken naar Microsoft365 (M365). In deze brief zal ik als staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane dit besluit, mede namens mijn ambtsgenoot de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties toelichten. Dit voornemen heeft mijn ambtsvoorganger reeds in december 2024 met u gecommuniceerd in het Jaarplan 2025.¹

In verband met de (geo)politieke en maatschappelijke ontwikkelingen rondom het gebruik van de cloud door overheidsorganisaties heeft de Belastingdienst gewacht met de definitieve implementatie van M365. De Belastingdienst heeft eerst een aantal alternatieve scenario's uitgewerkt en zorgvuldig afgewogen.

Hieruit blijkt dat geen van de onderzochte alternatieven op afzienbare termijn hetzelfde niveau van functionaliteit, veiligheid, continuïteit en efficiëntie kan bieden als het initiële scenario om de overstap naar M365 te maken. Doordat er nu in de verouderde omgeving wordt doorgewerkt is er sprake van een productiviteitsverlies. Ik onderschrijf de wens van uw Kamer om de afhankelijkheid van niet-Europese techbedrijven zoveel mogelijk te beperken. Echter is er op dit moment en binnen afzienbare termijn geen geschikt Europees alternatief beschikbaar dat voldoet aan de operationele eisen van de Belastingdienst.

Daarom hebben de Belastingdienst, Douane en Toeslagen na een zorgvuldige risico-analyse en een uitgebreid besluitvormingstraject, besloten om de overstap naar M365 door te zetten. Dit gaat uitsluitend om de kantoorautomatisering. Met kantoorautomatisering wordt bedoeld op applicaties (zoals Teams, OneDrive en Outlook) die medewerkers ondersteunen bij hun dagelijkse werkzaamheden, (interne) communicatie en samenwerking. Het betreft tevens een aantal beheer- en securityapplicaties. De applicaties en dataopslag binnen de primaire processen

¹ Kamerstukken II, 2024/25, 31066, nr. 1446

voor de belastingheffing en de -inning blijven draaien in de on-premises omgeving vanuit het door de Belastingdienst zelf beheerde datacenter in Apeldoorn.

Ons kenmerk
2025-0000472024

In deze brief zal ik u meenemen in de aanloop naar dit besluit. Daarbij zal ik ook ingaan op de onderzochte en afgewogen scenario's waarbij ik zal aangeven waarom de keuze voor M365 voor de Belastingdienst, Douane en Toeslagen de enige realistische optie is binnen afzienbare termijn. Daarnaast zal ik ingaan op de maatregelen die zijn genomen voor het geval er (acuut) een vertrek uit de cloud-omgeving dient plaats te vinden.

Tot slot zal ik ingaan op wat ik wenselijk acht voor de lange termijn. Ik onderschrijf namelijk de wens van mijn ambtsgenoot de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, alsmede de wens van uw Kamer, om de digitale autonomie van de overheid verder te versterken en afhankelijkheden te verminderen.

Aanleiding

Op de werkplekken van de Belastingdienst, Douane en Toeslagen wordt voor de kantoorautomatisering momenteel gebruik gemaakt van een on-premises werkomgeving met legacy software. Het onderhouden van deze omgeving is complex, kostbaar en het op orde houden van de informatiehuishouding is moeilijk. Daarnaast zijn de functionaliteiten binnen deze werkomgeving voor medewerkers om goed, flexibel en effectief samen te kunnen werken zeer beperkt.

Daarom is begonnen met het inrichten van een nieuwe werkplek met modernere functionaliteiten. In 2021 is daarvoor het programma DBO+M365 gestart. Onderdeel daarvan is enerzijds het uitrollen van de nieuwe fysieke werkplekken en anderzijds het vervangen van de huidige werkomgeving door M365. Destijds is bewust gekozen voor M365 omdat medewerkers daarmee toegang krijgen tot een moderne en toekomstbestendige werkomgeving die ook in de toekomst wordt doorontwikkeld.

Doordat de nieuwe werkplekken grotendeels zijn uitgerold, maar M365 nog niet is geïmplementeerd, wordt er doorgewerkt in de huidige on-premises omgeving. Het gevolg hiervan is dat er nu inefficiënte manieren bestaan om met de beperkingen van deze omgeving om te gaan. Deze zogenoemde *workarounds* leiden tot een productiviteitsverlies. Medewerkers geven aan dat dit hen veel tijd kost. Een schatting is dat het wegvallen van deze workarounds 15 tot 30 minuten per medewerker per dag kan besparen.

Daarnaast wordt de huidige werkomgeving als ongebruiksvriendelijk ervaren. Aangezien de huidige werkomgeving onvoldoende samenwerkingsfunctionaliteiten heeft sluit het niet langer aan bij de eisen van hybride werken. Dit belemmert de productiviteit en onderstreept de noodzaak om te investeren in een nieuwe moderne omgeving.

Afgewogen scenario's

De keuze van de Belastingdienst, Douane en Toeslagen om voor de kantoorautomatisering gebruik te gaan maken van een (publieke) cloudoplossing staat niet op zichzelf. Het gebruik van de cloud brengt namelijk vele voordelen met zich mee op het vlak van schaalbaarheid, informatiebeveiliging en samenwerkingsfunctionaliteiten.

Zoals ik reeds heb benadrukt gaat het enkel en alleen om de kantoorautomatisering. De applicaties binnen de primaire processen voor de belastingheffing, -inning en opsporing blijven draaien in hun huidige omgeving in de datacenters in Apeldoorn. Desalniettemin brengt het gebruik van cloudtechnologie ook risico's met zich mee. De Belastingdienst heeft daarom, gezien de (geo)politieke en maatschappelijke ontwikkelingen, eerst een aantal andere scenario's zorgvuldig uitgewerkt en afgewogen alvorens de voorgenomen overstap naar M365 te continueren.

1. Europese oplossing

Daarbij is ook gekeken naar Europese oplossingen. Dit heeft gezien het versterken van de autonomie en het beperken van de afhankelijkheid van niet-Europese aanbieders de voorkeur. Echter, op afzienbare termijn zijn er nog geen Europese alternatieven die een vergelijkbaar niveau van functionaliteit, veiligheid en continuïteit kunnen bieden als M365.

2. Hybride on-premises oplossing

De Belastingdienst heeft onderzocht of een on-premises Microsoft Exchange oplossing, zoals SSC-ICT eerder heeft geïmplementeerd, mogelijk is. Dit is een hybride oplossing waarbij voor een deel gebruik wordt gemaakt van clouddiensten. Documenten en mail blijven dan *on-premises*; dat wil zeggen dat deze op de eigen serveromgeving blijven draaien.

Voor de Belastingdienst, Douane en Toeslagen blijkt dit niet uitvoerbaar op korte en afzienbare termijn. Dit vereist, in tegenstelling tot bij SSC-ICT, het inrichten van een geheel nieuwe Microsoft-omgeving, omdat de Belastingdienst geen basis heeft in Microsoft. Het inrichten van deze nieuwe omgeving gaat gepaard met een lange doorlooptijd en vereist ruimte in het datacenter. Die ruimte en de benodigde stroomvoorziening zijn er niet binnen afzienbare termijn. In de tussentijd blijft er in dit scenario vervolgens ook nog sprake van productiviteitsverlies. De Belastingdienst heeft een technische verkenning gedaan naar de mogelijkheid om de functionaliteiten voor mail en agenda onder te brengen bij SSC-ICT. Dit is organisatorisch en technisch complex en daarmee geen oplossing voor de korte of middellange termijn.

3. Continueren huidige werkomgeving

De Belastingdienst, Douane en Toeslagen kunnen er ook voor kiezen om voor nu door te blijven werken in de huidige omgeving, maar dit is onwenselijk. Zoals eerder benadrukt is deze omgeving geen oplossing voor de langere termijn en op veel vlakken gelimiteerd. Naast dat de omgeving kostbaar is qua onderhoud en beperkt wordt doorontwikkeld, blijft er dan sprake van significant productiviteitsverlies.

Op termijn zal het doorwerken in de huidige omgeving daarnaast ook uitbreiding van het datacenter van de Belastingdienst vereisen. Hierbij geldt ook dat dit binnen afzienbare termijn niet valt te realiseren in verband met de aanzienlijke middelen en (stroom)capaciteit die hiervoor nodig zijn. In de tussentijd blijven werknemers in dit scenario in de verouderde inefficiënte omgeving werken.

4. Overstap M365

In een zorgvuldige afweging zijn alle onderzochte scenario's beoordeeld op criteria zoals functionaliteit, veiligheid en continuïteit. Op basis daarvan wordt

duidelijk dat de overstap naar M365, ook gezien de huidige volwassenheid van Europese cloudoplossingen, op dit moment de meest geschikte optie is.

Ons kenmerk
2025-0000472024

Met de overstap naar M365 krijgen de Belastingdienst, Douane en Toeslagen toegang tot toekomstbestendige kantoorapplicaties. Daarmee kunnen medewerkers efficiënter, flexibeler en meer locatieonafhankelijk samenwerken in een moderne werkomgeving.

Bij belangrijke initiatieven, zoals de inrichting van de informatiehuishouding, is geruime tijd rekening gehouden met de implementatie van M365. Met applicaties zoals Teams en OneDrive kan hier een belangrijke stap gezet worden in het verder op orde brengen hiervan.

Continuïteitsvoorzieningen en exitstrategie

De overstap naar M365 vraagt ook aandacht voor de risico's die erbij komen kijken. In de praktijk kunnen deze risico's nooit geheel worden weggenomen, maar met voldoende mitigerende maatregelen zijn de restrycties beheersbaar. Om ervoor te zorgen dat de continuïteit van de nieuwe werkomgeving zo goed mogelijk gewaarborgd is, is het noodzakelijk dat er voorzieningen zijn getroffen om te zorgen dat de kantoorautomatisering bij (ver)storingen niet stil komt te liggen.

De Belastingdienst heeft hiervoor een uitgebreide risico-analyse opgesteld. Daarnaast is er uitgebreid met de leverancier gesproken om aanvullende afspraken te maken. Een voorbeeld daarvan is dat gegevens uitsluitend worden verwerkt en opgeslagen in datacenters van Microsoft die binnen de Europese Economische Ruimte (EER) staan.

Exitstrategie

In algemene zin zijn er twee scenario's te onderscheiden waarin een vertrek uit de cloud-omgeving gewenst is. Namelijk een plotseling vertrek waarbij er op zeer korte termijn moet worden teruggevallen op een alternatief, of een regulier vertrek op het moment dat bijvoorbeeld een Europees alternatief met een vergelijkbaar niveau qua veiligheid, continuïteit en functionaliteit zich voordoet. De Belastingdienst heeft voor deze situaties een exitstrategie opgesteld.

In de situatie dat er acuut een vertrek uit de cloud-omgeving plaats moet vinden is het van belang dat er direct een alternatief beschikbaar is zodat de dienstverlening gewaarborgd blijft. De directe terugvaloptie in dit scenario is een gereduceerde versie van de huidige on-premises omgeving, waarin alleen primaire functies voor interne en externe communicatie (onder andere mail en videobellen) en het bewerken, delen en opslaan van informatie beschikbaar zijn. Er wordt door de Belastingdienst een *realtime back-up* ingericht waarmee data continu wordt opgeslagen op een veilige locatie buiten de cloud-omgeving. Op die manier kan de Belastingdienst, ook in het geval van een plotseling vertrek als gevolg van een calamiteit, vanuit de reservevoorziening beschikken over vrijwel alle recente data.

Wanneer er een regulier vertrek plaats dient te vinden, omdat bijvoorbeeld een Europees vergelijkbaar niveau beschikbaar komt, kan er een situatie ontstaan waarin het wenselijk is om een migratie te overwegen naar deze omgeving. Voor een dergelijke situatie zijn er contractuele afspraken gemaakt met Microsoft. In dat geval krijgt de Belastingdienst, bij het beëindigen van het contract, 9

maanden de tijd om alle data vanuit de M365-omgeving over te zetten naar de nieuwe gewenste omgeving.

Ons kenmerk
2025-0000472024

Het perspectief op de lange termijn

De keuze voor het scenario om de overstap naar M365 voort te zetten is de enige realistische optie op dit moment. De Belastingdienst heeft hierbij continu conform rijksbrede kaders en Europese wetgeving gehandeld.

Ik onderschrijf, net zoals mijn ambtgenoot, de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de wens om als overheid onze digitale autonomie verder te versterken. Een overstap naar een Europese aanbieder, zodra deze een vergelijkbaar volwassenheidsniveau heeft, is hier een maatregel voor. Daarmee zou de afhankelijkheid van niet-Europese aanbieders verder beperkt kunnen worden. Daarom blijft de Belastingdienst deze initiatieven volgen.

Eén van de strategische doelen uit de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) is om gezamenlijk te werken aan een verkenning om een overheidsbrede soevereine clouddienst in samenwerking met bestaande overheidsdienstverleners te realiseren. De Belastingdienst levert, als eigenaar van een Overheidsdatacenter, in het kader van betere rijksbrede samenwerking graag een belangrijke en noodzakelijke bijdrage aan een meer autonome oplossing voor de langere termijn.

Afsluiting

De keuze voor M365 is onderdeel van een gefaseerd en zorgvuldig traject dat in 2021 is gestart en waarin veel is geïnvesteerd. Met de overstap naar M365 krijgen medewerkers toegang tot een moderne omgeving die voldoet aan alle eisen op het gebied van functionaliteit, veiligheid en continuïteit.

Ik ben mij ervan bewust dat een keuze voor een overgang naar de publieke cloud vragen kan oproepen in uw Kamer. De Belastingdienst heeft daarom gekozen voor een gewogen aanpak en meerdere scenario's grondig verkend. Ik ben ervan overtuigd dat met behulp van gerichte maatregelen en een uitgewerkte exitstrategie de risico's voor de continuïteit zoveel mogelijk zijn beperkt. Zo blijft de dienstverlening aan burgers en bedrijven, ook bij onvoorziene omstandigheden, veilig en betrouwbaar.

Mede namens de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Hoogachtend,

de staatssecretaris van Financiën -
Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane,

Eugène Heijnen

1/10/25
EH

TERSTOND

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane

TER INFORMATIE

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

Belastingdienst
Concerndirectie IV&D

Persoonsgegevens

nota

Kamerbrief overstap kantoorautomatisering naar M365

Datum

1 oktober 2025

Notanummer

2025-0000471648

Bijlagen

1. Kamerbrief def
2. Afschrift EK def
3. Kamerbrief TC
4. Afschrift TC

Aanleiding

Op maandag 29 september heeft u reeds akkoord gegeven op de Kamerbrief overstap kantoorautomatisering naar M365. Op verzoek van stasBZK zijn er kleine wijzigingen in de TK brief aangebracht en is de ondertekening aangepast. Zie hiervoor de track changes versie (bijlage 3). Daarnaast is een brief bijgevoegd (bijlage 2) om de EK te informeren. De planning is om deze brieven donderdag 2 oktober te versturen.

Beslispunten

- Gaat u akkoord met de bijgevoegde Kamerbrief? Zo ja, wilt u dan de tekenversie (bijlage 1) ondertekenen?
- Bijgevoegd is een aanbiedingsbrief (bijlage 2) om de Eerste Kamer middels een afschrift van de brief aan de TK te informeren. Als u daarmee akkoord bent, wilt u deze dan ondertekenen?
- Gaat u akkoord met het openbaar maken van deze nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's.

Akkoord

Akkoord

Akkoord

Kernpunten

- Op verzoek van stasBZK is er een kleine tekstuele aanpassing op bladzijde 5 van de Kamerbrief aan de TK doorgevoerd. Zie hiervoor bijlage 3.
- De stasBZK heeft aangegeven dat de Kamerbrief mede namens hem verstuurd kan worden zonder ondertekening van de stasBZK. Daarom leggen wij u hierbij een nieuwe versie voor.

Toelichting

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

2025-09-22

TER BESPREKING OP MAANDAG 22 SEPTEMBER OM 10:00
Aan

Belastingdienst
IV&D

Persoonsgegevens

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane

nota

Voorbereiding BWO Cloud 23 september

Datum
17 september 2025

Notanummer
2025-0000456556

Bijlagen
geen

Aanleiding

Op 23 september vindt het bewindspersonenoverleg (BWO) plaats tussen de staatssecretaris FBD en de staatssecretaris Digitale Zaken over het besluit van de Belastingdienst, Douane en Toeslagen om bij het uitrollen van de nieuwe werkplek (DBO) te kiezen voor een overstap naar Microsoft 365 (M365). Op 22 september vindt de voorbespreking van het BWO plaats.

Bespreekpunten

De volgende onderwerpen komen aan de orde tijdens het BWO:

1. Aanleiding
2. Besluit overstap kantoorautomatisering naar M365
3. Informeren Tweede Kamer en Eerste Kamer
4. Bijdrage Belastingdienst aan Rijksbrede ontwikkelingen

Kernpunten

1. Aanleiding

- Momenteel maken de Belastingdienst, Douane en Toeslagen voor de kantoorautomatisering gebruik van HCL. De omgeving die is gebouwd met deze software is verouderd, duur en complex in onderhoud, wordt niet meer actief doorontwikkeld en heeft beperkte functionaliteiten om samen te werken.
- Daarom is bij de nieuwe werkplek (DBO), die voor een groot deel is uitgerold bij de Belastingdienst, Douane en Toeslagen, gekozen om Microsoft 365 (M365) mogelijk te maken. Met behulp van de nieuwe DBO-werkplek en M365 kunnen medewerkers efficiënter (samen)werken in een moderne omgeving.
- Het programma DBO+ M365 is in 2021 gestart met als doel om een moderne werkplek te realiseren.
- De bestuursraad heeft op vrijdag 27 juni jl. het voorstel om over te gaan op M365 wat betreft de kantoorautomatisering besproken en daarmee ingestemd. Naar aanleiding daarvan hebben de DG's BD, T en D het voorlopige besluit genomen om over te gaan en hebben ze dit voorlopige besluit voorgelegd aan de medezeggenschapsraden. De medezeggenschap van Douane is al akkoord. De verwachting is dat de medezeggenschap van de Belastingdienst en van de Dienst Toeslagen op 25 september een definitief advies geeft, waarna het definitieve ondernemersbesluit tot uitrol genomen kan worden.
- De werkplekken (fysiek) zijn inmiddels al uitgerold. Omdat de overstap naar M365 nog niet is gemaakt en er nu nog gewerkt wordt in de verouderde HCL-omgeving, is er sprake van productiviteitsverlies omdat medewerkers

geconfronteerd worden met workarounds (inefficiënte manieren om met de beperkingen van het huidige systeem om te gaan).

- De overstap naar M365 betekent dat de Belastingdienst toegang krijgt tot moderne, toekomstbestendige en goed beveiligde kantoorapplicaties. De eerder genoemde workarounds komen dan te vervallen. Dat betekent dat medewerkers efficiënter, flexibeler en locatieonafhankelijk kunnen werken.
- Gezien de recente (geo)politieke en maatschappelijke ontwikkelingen heeft de Belastingdienst ervoor gekozen om eerst een aantal andere scenario's zorgvuldig uit te werken en af te wegen alvorens de geplande overstap naar M365 te maken.
- In alle afgewogen scenario bestaan risico's rondom de beschikbaarheid (continuïteit) of exclusiviteit (toegang). De aard van het risico is in elk scenario anders.

2. Besluit overstap M365

- Na een zorgvuldige afweging van de voor- en nadelen van de verschillende scenario's hebben de Belastingdienst, Douane en Toeslagen ervoor gekozen om het basisscenario en dus de gecontroleerde overgang naar de Microsoft cloud (M365) voort te zetten. Dit is het basisscenario waar de afgelopen jaren rekening mee is gehouden en biedt de meeste toegevoegde waarde.
- Hiervoor heeft de Belastingdienst ook een risicoanalyse en exitstrategie opgesteld.
- Op korte termijn is er geen alternatief scenario beschikbaar dat hetzelfde niveau van functionaliteit en informatiebeveiliging kan bieden.
- Het inrichten van een Microsoft on-premises omgeving (zoals SSC-ICT al eerder heeft geïmplementeerd) is voor de Belastingdienst op de korte termijn geen optie, heeft gevolgen voor de informatiehuishouding:
 - De Belastingdienst heeft in tegenstelling tot SSC-ICT geen basis in Microsoft on-premise, maar in HCL Notes. Dat betekent dat er een nieuwe omgeving moet worden ingericht. Dat kost tijd, geld en ruimte in het datacenter. Deze ruimte is niet realiseerbaar binnen afzienbare tijd en vereist significante investeringen. Tegelijkertijd moet de huidige omgeving worden gehandhaafd.
 - De Belastingdienst heeft onderzocht of dit scenario uitgevoerd kan worden op een externe locatie. Dit is niet uitvoerbaar op korte termijn omdat er moet worden gekeken naar de beveiliging van de andere omgeving in samenhang met het rekencentrum van de Belastingdienst.
- Vanwege productiviteitsverliezen in verband met de reeds uitgerolde fysieke werkplek is het continueren van de verouderde HCL-omgeving onwenselijk. Doorgaan met de HCL-omgeving vereist binnen afzienbare tijd uitbreiding van het datacenter. Deze ruimte is niet realiseerbaar.
- De applicaties binnen de primaire processen voor de heffing en inning worden door deze overgang niet geraakt. Deze applicaties blijven draaien in hun huidige on-premises omgeving. Mail en documenten, die in het door de Belastingdienst voorziene scenario in de public cloud verwerkt worden, kunnen wel fiscale en bijzondere persoonsgegevens ontvangen.
- Noodzakelijk bij dit scenario is wel dat er vertrouwen moet zijn in de leverancier. Daarom heeft de Belastingdienst gesprekken gevoerd met de leverancier over hoe dit scenario kan worden vormgegeven en hoe de risico's zo beheersbaar mogelijk zijn.

a. Afwegingen

- M365 heeft het hoogst beschikbare niveau van informatiebeveiliging tegen kwaadwillenden. Het beheer van M365 gaat automatisch en er zijn geen lokale installaties nodig. Updates worden bij M365 centraal doorgevoerd.
- De overstap naar M365 betekent dat er geen additionele ruimte nodig is in de datacenters, maar dat er op termijn juist capaciteit wordt vrijgemaakt.
- Doordat er bij de inrichting van de nieuwe, fysieke (DBO) werkplekken rekening is gehouden met M365 bestaan er nu workarounds (inefficiënte manieren om met de beperkingen van het huidige systeem om te gaan). Deze workarounds hebben een negatief effect op de productiviteit. De Dienst Toeslagen heeft eerder aangegeven dat het wegvallen van de workarounds 15 minuten per medewerker per dag kan besparen. Bij een overstap naar M365 komen deze workarounds namelijk te vervallen.
- De Belastingdienst zal de informatiehuishouding van de Belastingdienst, Douane en Toeslagen op een efficiënte manier via M365 inrichten. Dit zorgt voor een significante verbetering ten opzichte van de huidige situatie waarin dit niet goed is ingericht. Met behulp van functionaliteiten uit M365 zoals MS-Teams ontstaat er meer grip op de informatiehuishouding.
- Bij de inrichting van de informatiehuishouding en de nieuwe werkplekken is vanaf het begin rekening gehouden met een overstap naar M365 en in het bijzonder het gebruik van MS-Teams. Andere scenario's zullen een vertragend effect hebben op de nadere inrichting van de informatiehuishouding.
- Microsoft zet qua innovatie volledig in op de cloud. Verbeteringen en nieuwe functionaliteiten worden als eerst in M365 geïmplementeerd. Bij de on-premises/hybride scenario's worden innovaties later geïmplementeerd en is doorontwikkeling in de toekomst niet gegarandeerd.
- De overstap naar M365 biedt toegang tot de meest uitgebreide functionaliteiten voor medewerkers. Medewerkers kunnen met deze applicaties realtime samenwerken waardoor de productiviteit van medewerkers snel wordt verhoogd. De applicaties van M365 zijn gebruiksvriendelijker dan de huidige applicaties.

b. Restrisico's, mitigerende maatregelen en exitstrategie

- M365 bevat een groot aantal beveiligingsmaatregelen om de vertrouwelijkheid en beschikbaarheid van de gegevens van de Belastingdienst te garanderen. Dit betreft bijvoorbeeld het toepassen van encryptie en het opslaan van gegevens binnen de Europese Economische Ruimte (EER). In de uitzonderlijke situatie dat Microsoft onder politieke druk door de Amerikaanse overheid gedwongen wordt gegevens te delen of de dienstverlening te onderbreken, kan geen van deze maatregelen echter 100% garantie bieden. Microsoft committeert zich aan een inspanningsverlichting, dat het zich op alle mogelijke manieren tegen dergelijke politieke druk zal verzetten.
- Het is niet uitgesloten dat Microsoft in een extreem geval onder statelijke druk gedwongen kan worden om services te stoppen. Dat betekent dat de software stopt met functioneren. Dit beschikbaarheidsrisico bestaat ook bij (hybride) on-premises scenario's, want ook in deze scenario's is sprake van afhankelijkheid van Amerikaanse techleveranciers die via online licentiechecks de continuïteit kunnen beïnvloeden (services kunnen stoppen).
- Er is voorzien in een realtime backup oplossing waarbij de data real time op een andere plaats buiten de cloud wordt bewaard. Met behulp van een Microsoft stand alone pakket of andere software kan de data dan

geraadpleegd worden. De geschatte kosten hiervoor bedragen €2 miljoen per jaar.

- Er is een exit strategie waarmee de Belastingdienst als dat gewenst of noodzakelijk is de cloud-omgeving weer kan verlaten. Er zijn contractuele afspraken met Microsoft dat de Belastingdienst 9 maanden de tijd heeft om de gegevens met de hulp van Microsoft uit de cloud omgeving te halen.

c. Implementatie

- De medezeggenschap van de Belastingdienst, Dienst Toeslagen en Douane zijn actief betrokken in de keuze voor de overstap. De uitvoerings-DG's hebben reeds een voorlopig besluit genomen.
- De medezeggenschapsraad Douane heeft reeds akkoord gegeven. Het besluit ligt nu voor advies bij de medezeggenschapsraden van de Belastingdienst en de Dienst Toeslagen. De verwachting is dat op 25 september een definitief advies wordt genomen, waarna het definitieve ondernemersbesluit kan worden genomen door de DG's. Om deze reden is de planning dat de Kamer op 25 september geïnformeerd wordt over dit besluit.

3. Informeren Tweede Kamer en Eerste Kamer

- Omdat het hier om een uitvoeringsbesluit gaat is het niet nodig om de ministerraad over dit besluit te informeren.
- Zodra het advies van de medezeggenschap en het daaropvolgende ondernemersbesluit definitief zijn, naar verwachting op 25 september, zal de staatssecretaris FBD de Tweede Kamer en Eerste Kamer informeren middels een Kamerbrief.
- De lijn van deze brief is overeenkomstig de lijn in deze nota.
- Na het BWO ontvangt u uiterlijk 24 september een met BZK afgestemde conceptbrief zodat eventuele opmerkingen uit het BWO nog in de conceptbrief kunnen worden verwerkt.
- In samenwerking met beide woordvoerders wordt daarnaast communicatie voorbereid.

4. Bijdrage Belastingdienst aan Rijksbrede ontwikkelingen

- De Belastingdienst onderschrijft de langetermijnvisie van BZK en de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) om tot een meer autonome oplossing te komen en de afhankelijkheid van externe (niet-Europese) leveranciers af te bouwen.
- Op korte termijn is dit voor de Belastingdienst geen optie. De nieuwe werkplekken zijn uitgerold en daarmee is voor de Belastingdienst een *point of no return* gepasseerd.
- De Belastingdienst wil (ook als eigenaar van een Overheidsdatacenter) in het kader van betere Rijksbrede samenwerking (en oplossingen), de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) en verdergaande autonomie een belangrijke bijdrage leveren aan een autonome oplossing voor de langere termijn.

Communicatie

- Er wordt een Kamerbrief voorbereid door de Belastingdienst en in afstemming met BZK om de Tweede Kamer en Eerste Kamer te informeren over dit besluit. De planning is dat deze brief op 25 september, nadat de medezeggenschapsraden een definitief advies hebben gegeven en daarmee een definitief ondernemersbesluit kan worden genomen, naar de Eerste en Tweede Kamer wordt verstuurd.
- Wegens de politieke gevoeligheid omtrent dit onderwerp wordt daarnaast in samenwerking met beide woordvoerders communicatie voorbereid.

Politiek/bestuurlijke context

- Het gebruik van de cloud door overheidsinstanties krijgt veel politieke en maatschappelijke aandacht. Hierover zijn inmiddels meerdere sets Kamervragen gesteld aan onder meer BZK en aan Financiën.
- Tijdens een plenair debat over migraties van overheids-ICT naar het buitenland is de motie Kathmann aangenomen, die de regering verzoekt om onder meer géén migraties van overheids-ICT naar clouddiensten van Amerikaanse techgiganten toe te staan, tenzij "onafhankelijk onderbouwd kan worden dat de continuïteit van de dienstverlening aan burgers hierdoor in gevaar komt"¹.
- Tijdens het Wetgevingsoverleg op 30 juni jl. is tevens de motie van de leden Kathmann en Six Dijkstra ingediend (en later aangenomen), waarin de regering verzocht wordt om het mailverkeer van alle overheidsorganisaties in eigen beheer te houden, met als uitgangspunt dat de afhankelijkheid van Amerikaanse techleveranciers niet groeit².
- Het voorgenomen besluit van de Belastingdienst kan als politiek gevoelig worden gezien.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

¹ Kamerstukken II 2024/25, 26 643, nr. 1315.

² Kamerstukken II 2024/25, 36 740 VII, nr. 20.

EH
29/9/25

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane

TER INFORMATIE

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

DG Belastingdienst
Concerndirectie IV&D

Persoonsgegevens

nota

Kamerbrief overstap kantoorautomatisering M365

Datum

26 september 2025

Notanummer

2025-0000464481

Bijlagen

1. Kamerbrief
2. Afschrift EK
3. Persbericht
4. Nota 19 sep

Aanleiding

Op 19 september jl. bent u geïnformeerd over de overstap naar Microsoft 365 (M365) voor de kantoorautomatisering van de Belastingdienst, Douane en Toeslagen. U heeft hier op 23 september jl. een bewindspersonenoverleg gehad met de staatssecretaris van Digitale Zaken. Bijgaand ontvangt u een brief om de Tweede Kamer te informeren over de overstap naar M365.

Beslispunten

- Gaat u akkoord met bijgevoegde Kamerbrief? Zo ja, wilt u dan de tekenversie (bijlage 1) ondertekenen?
- Bijgevoegd is een afschrift (bijlage 2) om de Eerste Kamer te informeren. Als u daarmee akkoord bent, wilt u deze dan ondertekenen?
- Gaat u akkoord met bijgevoegd persbericht (bijlage 3)?
- Gaat u akkoord voor het openbaar maken van deze nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's.

Akkoord
Akkoord

Akkoord

Akkoord

Kernpunten

- Met deze brief informeert u de Tweede Kamer over de overstap naar M365 voor de kantoorautomatisering die de Belastingdienst, Douane en Toeslagen gezamenlijk maken.
- Op 19 september jl. heeft u een nota ontvangen (bijlage 4) waarin u bent geïnformeerd over de overstap naar M365.
- In deze brief neemt u de Tweede Kamer mee in de aanloop naar het besluit van de overstap naar M365 voor kantoorautomatisering.
- U geeft aan dat gezien de recente (geo)politieke en maatschappelijke ontwikkelingen de Belastingdienst heeft gewacht met de definitieve implementatie van M365 om eerst een aantal andere scenario's zorgvuldig uit te werken en af te wegen.
- U geeft aan dat de Belastingdienst al sinds 2021 werkt aan het vervangen van de werkplekken en werkomgeving voor zowel de Belastingdienst, Douane en Toeslagen. De huidige verouderde werkomgeving is kostbaar en complex om te onderhouden en wordt niet meer actief doorontwikkeld.
- In de Kamerbrief benadrukt u expliciet dat het gaat om de kantoorautomatisering. Applicaties binnen de primaire processen voor de belastingheffing en -inning blijven draaien in hun huidige on-premises omgeving vanuit het door de Belastingdienst zelf beheerde datacenter in Apeldoorn.

- U geeft aan dat geen van de uitgewerkte alternatieven hetzelfde niveau van functionaliteit, veiligheid en continuïteit kan bieden als het initiële scenario om de overstap naar M365 te maken. In de brief gaat u kort in op deze alternatieven en beargumenteert u waarom deze op dit moment en op afzienbare termijn niet realistisch zijn. Daarom zetten de Belastingdienst, Douane en Toeslagen de overstap naar M365 door.
- In deze brief informeert u de Tweede Kamer verder over de exitstrategie die de Belastingdienst heeft opgesteld voor het geval er (plotseling) een vertrek uit de cloud-omgeving dient plaats te vinden.
- De planning is om de brief 2 oktober te verzenden.
- Zoals afgesproken tijdens het BWO van 23 september zal de staatssecretaris van Digitale Zaken de brief medeondertekenen. De brief zit daarom gelijktijdig in de lijn bij BZK.

Communicatie

Uw woordvoerder is betrokken. In bijlage 3 vindt u een persbericht.

Politiek/bestuurlijke context

- Het gebruik van de cloud door overheidsinstanties krijgt veel politieke en maatschappelijke aandacht. Hierover zijn inmiddels meerdere sets Kamervragen gesteld aan onder meer BZK en aan Financiën.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.